

دانشگاه باقر العلوم
(غیر دولتی - غیر انتفاعی)

دانشگاه باقر العلوم (علیه السلام)

دانشکده تاریخ و علوم اجتماعی

پایان نامه کارشناسی ارشد تاریخ اسلام

عنوان:

بازتاب دیدگاه صحاح سته در مورد

سیره نبوی در آثار مستشرقان

(گلدزیهر، وات، لامنس) و نقد آن

استاد راهنما:

آقای دکتر محسن الویری

استاد مشاور:

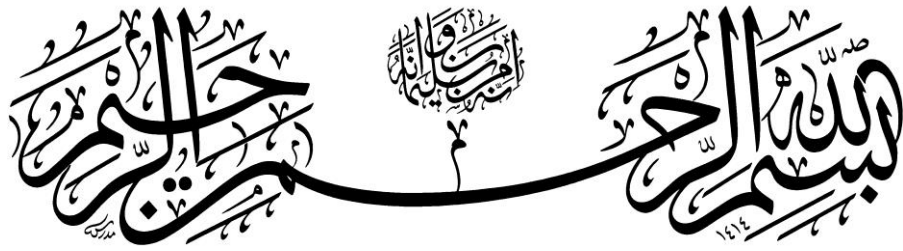
آقای دکتر نعمت اله صفری فروشانی

دانشجو:

اکبر روستایی

زمستان 1390

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه باقر العلوم علیه السلام می باشد

دانشگاه باقر العلوم (علیه السلام)

دانشکده تاریخ و علوم اجتماعی

پایان نامه کارشناسی ارشد تاریخ اسلام

عنوان:

بازتاب دیدگاه صحاح سته در مورد

سیره نبوی در آثار مستشرقان

(گلدزیهر، وات، لامنس) و نقد آن

استاد راهنما:

آقای دکتر محسن الویری

استاد مشاور:

آقای دکتر نعمت اله صفری فروشانی

دانشجو:

اکبر روستایی

زمستان 1390

تقدیم به

برترین پیامبر الهی

پیامبر رحمت حضرت محمد مصطفی 6؛

همو که فرمود: «ما اوذی نبی بمثل ما اوذیت»؛ «هیچ پیامبری همچون من آزار ندید.»

تقدیر و تشکر

اینک که به لطف و یاری پروردگار متعال، این تحقیق به پایان رسیده است، حمد و سپاس خدای را، که بر این بنده منت نهاد تا بتوانم قطره‌ای از دریای علم و حکمتش نوشیده و جان را از زلال معرفتش سیراب گردانم.

از باب « من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق » بر خود لازم می‌دانم از پدر و مادر عزیزم که عمر گرانبهای خویش را صرف تربیت من در مسیر اهل بیت E نمودند، تشکر نمایم و همچنین از همسرم که در تمامی مراحل نگارش این رساله، صبورانه در کنار من و همواره مشوق من بود، تقدیر نمایم. در ضمن از دقت نظر و رهنمودهای اصولی و ارزشمند اساتید بزرگوار و گرانقدر جناب آقای حجة الإسلام و المسلمین دکتر الویری و جناب آقای دکتر صفری کمال تشکر را دارم و برایشان از پیشگاه قادر متعال، توفیقات روزافزون آرزو می‌نمایم.

همچنین جا دارد که از جناب حجة الإسلام و المسلمین علی رضا شمس که در دسترسی به برخی از منابع و آثار مستشرقان، بنده را یاری رساندند و در مواردی از راهنمایی‌های علمی خود، بنده را بهرمنند نمودند، تشکر نمایم.

چکیده

ندای فراگیر اسلام و دستورات ناب آن، عده‌ای از متفکران غربی را بر آن داشت که مطالعات خود را بر روی اسلام شناسی و بررسی شخصیت پیامبر اکرم 6 متمرکز نمایند. در این بین برخی منصفانه و بعضی مغرضانه به داوری پیرامون آن حضرت پرداخته‌اند. «ایگناس گلدزیهر»^۱، «هنری لامنس»^۲ و «ویلیام مونتگمری وات»^۳ از جمله افرادی می‌باشند که به بررسی شخصیت رسول اکرم 6 پرداخته‌اند اما نسبت‌های قابل تأملی به آن حضرت داده‌اند که شایسته نقد و بررسی می‌باشد. با توجه به اینکه مستشرقان منتخب از منابع اهل تسنن استفاده نموده و به هیچ منبع شیعی استناد نکرده‌اند و مطالبی را که در مورد پیامبر - ذکر کرده‌اند یا در صحاح سته و یا علاوه بر کتابهای شش‌گانه اهل سنت در دیگر منابع اهل تسنن نیز موجودند؛ نگارنده معتقد است که مستشرقان منتخب در بررسی شخصیت خاتم انبیا، از منابع اهل تسنن مخصوصاً صحاح سته تأثیر پذیرفته‌اند. علی‌رغم اینکه بعضاً خود نیز به تأثیر پذیریشان از صحیح بخاری و مسلم تصریح کرده‌اند^۴. از این رو در این رساله به میزان تأثیر پذیری «گلد زیهر» و «وات» از مطالب صحاح سته در مورد شخصیت پیامبر 6 می‌پردازیم. بنابراین در این نوشتار بر آنیم که به بررسی بازتاب تفکر صحاح سته در آثار برخی از مستشرقان «گلد زیهر، وات» پردازیم. بعد از ذکر کلیات و مفاهیم، آراء دو مستشرق برگزیده را در ضمن دو گفتار بیان نموده و در نهایت به مقایسه مطالب مستشرقین پیرامون رسول اکرم 6 و روایات صحاح در این زمینه و نقد و بررسی داده‌های صحاح سته می‌پردازیم.

---

¹ Ignaz Goldziher .

² Henri Iammens .

³ William Montgomery Watt .

⁴ . در ادامه می‌آید که مونتگمری وات تصریح می‌کند که در مورد سیره نبوی از صحیح بخاری و صحیح مسلم استفاده نموده است.

کلید واژه‌ها: سیره نبوی، مستشرقان، صحاح سته، گلدزیهر، وات، لامنس.

فهرست مطالب

1	فصل اول کلیات و مفاهیم.....
2	بیان مسأله .....
2	اهمیت و فایده موضوع .....
3	سابقه تحقیق .....
4	اهداف تحقیق .....
4	سؤال اصلی.....
4	سوالات فرعی.....
4	چارچوب نظری تحقیق.....
5	فرضیه های تحقیق .....
5	روش انجام تحقیق.....
5	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات .....
6	سازماندهی تحقیق .....
6	خاتمه و نتیجه گیری.....
6	مفاهیم تحقیق.....
7	1.صحاح سته .....
7	2. سیره نبوی.....
8	3. شرق شناسی .....
10	1.ایگناس گلدزیهر .....

2. ویلیام مونتگمری وات 11

3. هانری لامنس 14

فصل دوم معرفی و بررسی آثار دو مستشرق منتخب پیرامون پیامبر اکرم 6 ..... ERROR! BOOKMARK NOT

DEFINED.

گفتار اول نسبتهای گلد زیهر به پیامبر اکرم 6 ..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1- محمد (6) عاری از فکر تازه ..... Error! Bookmark not defined.

2- یهود و نصارا استادان پیامبر (6) ..... Error! Bookmark not defined.

3- مطالب پیرامون قیامت ساخته ذهن پیامبر 6 یا ادبیات پیشینیان یا وحی ..... Error! Bookmark not

defined.

4- منشأ وحی، خواب های هیجان انگیز پیامبر (6) ..... Error! Bookmark not defined.

5- وانمود پیامبر به نزول فرشته الهی بر او ..... Error! Bookmark not defined.

6- خدا در نظر پیامبر 6 ..... Error! Bookmark not defined.

7- پیامبر - مردی با نقایص آدمی ..... Error! Bookmark not defined.

8- پیامبری جنگجو ..... Error! Bookmark not defined.

9- تناقض در کلام پیامبر - ..... Error! Bookmark not defined.

10- بشارت غیر پارسایان به بهشت ..... Error! Bookmark not defined.

11- تمایل روز افزون به زنان ..... Error! Bookmark not defined.

گفتار دوم نسبتهای مونتگمری وات به پیامبر اکرم 6 ..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1- شروع نبوت با خواب ..... Error! Bookmark not defined.

2- تأثیر پذیری از یهود و نصارا و پیشینیان ..... Error! Bookmark not defined.

تأثیر پذیری به روایت کتاب محمد فی مکه ..... Error! Bookmark not defined.

تأثیر پذیری به روایت کتاب محمد پیامبر و سیاستمدار ..... Error! Bookmark not defined.

تأثیر پذیری به روایت کتاب محمد فی المدینه ..... Error! Bookmark not defined.

3- دیدن ذات خداوند با چشم ..... Error! Bookmark not defined.

4- ترس و خودکشی پیامبر 6 ..... Error! Bookmark not defined.

ترس و نا امیدی (حضرت) محمد 6 33

5- نسبت بد اخلاقی به پیامبر 6 ..... Error! Bookmark not defined.

6- مقدس شمردن پتیا ..... Error! Bookmark not defined.

7- اعتقادات محمد 6 در هاله ابهام ..... Error! Bookmark not defined.

8- ازدواج با دختری کوچک ..... Error! Bookmark not defined.

- 9- ارتباط زنان پیامبر با نامحرمان.....**Error! Bookmark not defined.**
- 10- پیامبری جنگجو.....**Error! Bookmark not defined.**
- 11- قهر یک ماهه.....**Error! Bookmark not defined.**
- 12- معاونت پیامبر 6 و رهبری آینده.....**Error! Bookmark not defined.**

فصل سوم مقایسه ی نسبتهای مستشرقین با نسبتهای صحاح سته و نقد نسبتهای صحاح سته به پیامبر اکرم 6

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED......

- تأثیر پذیری از یهود و نصارا و گذشتگان.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- تأثیر پذیری از یهود.....**Error! Bookmark not defined.**
- تأثیر پذیری در خدا شناسی.....**Error! Bookmark not defined.**
- یادگیری برخی از مسائل مربوط به قیامت.....**Error! Bookmark not defined.**
- تأثیر پذیری در مسائل فقهی.....**Error! Bookmark not defined.**
- چهل پیامبر 6 به عذاب قبر.....**Error! Bookmark not defined.**
- ارتباط با نصارا.....**Error! Bookmark not defined.**
- نقد و بررسی.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- تأثیر پذیری از یهود.....**Error! Bookmark not defined.**
- شک و تردید در نبوت.....**Error! Bookmark not defined.**
- خواب های پیامبر 6، منشأ وحی.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 1- شروع نبوت با خواب.....**Error! Bookmark not defined.**
- 2- خواب دیدن خداوند.....**Error! Bookmark not defined.**
- خداوند در نظر پیامبر 6.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- الف) رؤیت خدا توسط پیامبر 6.....**Error! Bookmark not defined.**
- 69..... نکاتی پیرامون این نقل.....
- 69..... دلایل قرآنی.....
- دلایلی از احادیث.....**Error! Bookmark not defined.**
- ب) معرفی خداوند در صحاح سته از زبان پیامبر 6.....**Error! Bookmark not defined.**
1. خداوند در آسمان.....**Error! Bookmark not defined.**
- نکاتی پیرامون این نقل.....**Error! Bookmark not defined.**
2. خداوند بر دوش بزهای کوهی.....**Error! Bookmark not defined.**
- نکاتی پیرامون این نقل.....**Error! Bookmark not defined.**
3. خداوند در میان ابر.....**Error! Bookmark not defined.**

Error! Bookmark not defined.....	نکاتی پیرامون این نقل
Error! Bookmark not defined.....	4. ناله عرش از سنگینی خدا
Error! Bookmark not defined.....	نکاتی پیرامون این نقل
79.....	5. خنده خدا
Error! Bookmark not defined.....	نکاتی پیرامون این نقل
	6. کمر خداوند
Error! Bookmark	
	not defined.
..Error! Bookmark not defined.	نکاتی پیرامون این نقل
	7. ساق پای
Error! Bookmark	خدا
	not defined.
86.....	نکاتی درباره این نقل
87.....	8. مخلوقات بر روی انگشتان خداوند
Error! Bookmark not defined.....	نکاتی پیرامون این نقل
88.....	9. قلبهای بنی آدم میان دو انگشت خدا
	10. خدای سه
89.....	دست
Error! Bookmark not defined.....	نکاتی درباره این نقلها
Error! Bookmark not defined.....	11. نوشتن خداوند
	12. پنجه های
Error! Bookmark	خدا
	not defined.
Error! Bookmark not defined.....	پاسخ به یک پرسش
ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.	پیامبری جنگجو
Error! Bookmark not defined.....	انگیزه ی جعل
ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.	تمایل روز افزون به زنان
Error! Bookmark not defined.....	روایات همخوان با سخن گلدزیهر
Error! Bookmark not defined.....	1. زنان آواز خوان محبوب رسول خدا 6
Error! Bookmark not defined.....	2. خلوت نمودن با زنان نامحرم و بد حجاب
Error! Bookmark not defined.....	3. تماشای رقص و لهو به خاطر همسر
106.....	گونه به گونه ی همسر در میان نامحرمان

تماشای رقص زن رقاصه	Error! Bookmark not defined.
روایات همخوان با سخن وات	Error! Bookmark not defined.
1. ازدواج با دختری کوچک	109
نقد و بررسی	110
2. عروسک بازی عایشه	117
نسبت های اختصاصی گلد زیهر	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
محمد (6) عاری از فکر تازه	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
پیامبر - مردی با نقایص آدمی	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1- نهی از گرده افشانی درختان خرما	Error! Bookmark not defined.
2- نفرین بی جا به یتیم	Error! Bookmark not defined.
تناقض در کلام و نا هماهنگی در آموزشها	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
الف) تناقض در کلام	Error! Bookmark not defined.
ب) نا هماهنگی در آموزشهای پیامبر 6	128
بشارت غیر پارسایان به بهشت	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
نسبتهای اختصاصی موتگمری وات به پیامبر اکرم 6	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
تردید در نبوت و اقدام به خودکشی	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
نسبت بد اخلاقی به پیامبر 6	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1- برخورد نامناسب با نابینا	Error! Bookmark not defined.
2- قهر یک ماهه	Error! Bookmark not defined.
3- برخورد نامناسب با مردم	Error! Bookmark not defined.
4- برخورد نامناسب با یتیم	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	Error! Bookmark not defined.
الف) تناقض با آیاتی از قرآن	Error! Bookmark not defined.
ب) تناقض در گفتار و عمل خداوند	Error! Bookmark not defined.
مقدس شمردن بتها	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
نقد و بررسی	Error! Bookmark not defined.
اعتقادات محمد 6 در هاله ابهام	147
سحر شدن پیامبر اکرم 6	Error! Bookmark not defined.
نقل اول	Error! Bookmark not defined.

نقل دوم	Error! Bookmark not defined.
نقل سوم	Error! Bookmark not defined.
نقل چهارم	Error! Bookmark not defined.
مدت سحر	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	Error! Bookmark not defined.
فراموش کردن شب قدر	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	Error! Bookmark not defined.
فراموش کردن آیه‌ای از قرآن	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	Error! Bookmark not defined.
معاونت پیامبر 6 و رهبری آینده	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
معاونت ابی بکر و حفظ آن تا آخر عمر	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	Error! Bookmark not defined.
عدم تعیین جانشین توسط پیامبر 6	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	167
نماز ابوبکر دلیل جانشینی او	Error! Bookmark not defined.
اولین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
دومین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
سومین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
چهارمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
پنجمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
ششمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
هفتمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
هشتمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
نهمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
دهمین روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
نقد و بررسی	177
ارتباط زنان پیامبر با نامحرمان	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
تماس دست عایشه با عمر	Error! Bookmark not defined.
روایت بخاری	Error! Bookmark not defined.
آزار منافقان	Error! Bookmark not defined.
روایت محمد بن سعد	Error! Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined...... روایت بخاری

Error! Bookmark not defined...... نقد و بررسی

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED...... جمع بندی و نتیجه گیری

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED...... منابع و مأخذ

Error! Bookmark not defined...... منابع فارسی

Error! Bookmark not defined...... منابع عربی

Error! Bookmark not defined...... سایت ها

فصل اول

کلیات و مفاهیم

بیان مسأله:

از گذشته تا کنون مستشرقین زیادی پیرامون شخصیت پیامبراکرم - قلم زده‌اند، در این میان برخی همچون «دوبولنیویچ» نویسنده کتاب «زندگانی محمد» - که نوعی تعاطف با پیامبراکرم - دارد - و «جرج شکور» در کتاب «ملحمة النبی»، منصفانه به بررسی شخصیت و زندگی ایشان پرداخته‌اند و برخی مغرضانه.

از جمله افرادی که مغرضانه به داوری پیرامون آن حضرت پرداخته‌اند و نسبت‌های ناروایی همچون تأثیر پذیری از یهود و نصارا و... به پیامبر رحمت - داده‌اند، «گلدزیهر»، «لامنس» و «وات» می-باشند؛ با توجه به مطالعاتی که در کتب اهل تسنن داشته‌ام و با توجه به اینکه منابع مطالعاتی مستشرقان را نوعاً کتاب‌های اهل تسنن تشکیل می‌دهند و مطالبی را که مستشرقان پیرامون پیامبر - گفته‌اند یا در صحاح سته و یا علاوه بر کتابهای شش‌گانه اهل سنت در دیگر منابع اهل تسنن نیز موجودند، معتقدم نسبت‌های قابل تأملی را که برخی مستشرقان به ساحت آن سفیر الهی وارد ساخته‌اند، چه بسا بازتاب دیدگاه صحاح سته پیرامون شخصیت رسول الله - باشد. البته تذکر این نکته لازم است که بازتاب و تأثیر پذیری می‌تواند هم در جنبه‌های مثبت باشد و هم منفی و یا حتی ساختاری؛ اما هدف این رساله، بیان تأثیر پذیری مستشرقان منتخب از صحاح سته در جهات منفی است و به دو احتمال دیگر کاری نداریم و از موضوع بحث ما خارج است. از این رو در این رساله به بررسی شبهات مستشرقان منتخب (گلدزیهر، وات) پیرامون زندگی آن حضرت و ریشه‌یابی این شبهات در صحاح سته می‌پردازم و به نقد و بررسی آنها از دیدگاه آیات و روایات اسلامی و علم کلام خواهم پرداخت.

اهمیت و فایده موضوع:

با توجه به کثرت انتشار کتاب‌های اهل تسنن در سراسر جهان، اکثر قریب به اتفاق منابع مورد استفاده شرق شناسان، منابع اهل تسنن می‌باشد و از آنجایی که کتاب‌های اهل تسنن نوعاً مطابق میل سیاست حاکمه نگاشته شده است، بسیاری از مطالب آنان پیرامون شخصیت پیامبراکرم - صحیح نمی‌باشد و طبیعتاً نتیجه‌ی بهره‌گیری از این منابع، منجر به ارائه‌ی چهره نادرست از شخصیت پیامبر - توسط برخی از مستشرقان می‌باشد، لذا ضرورت اقتضا می‌کند:

1. با بهره‌گیری از آیات و روایات صحیح و عقل و قواعد علم کلام به نقد منشاء داده‌های مستشرقان (روایات صحاح سته) بپردازیم.

2. شخصیت واقعی آن حضرت را طبق ادله متقن معرفی نماییم تا برای افرادی که در کشورهای غربی و اروپایی، دسترسی به منابع اصیل اسلامی ندارند و پیامبرشناسی آنها از آثار این دسته از مستشرقان است، حقیقت آشکار گردد.
3. علاوه بر اینکه این پژوهش کمک شایانی به تاریخ می‌کند و علی‌رغم اینکه سعی دارد تصویر درستی از پیامبر اکرم - به نمایش گذارد، باعث می‌گردد فضای گفتگوی علمی بین مذاهب اسلامی تقویت شود.
4. کمک به آزاد اندیشی و کنار گذاشتن تعصبات فرقه‌ای.
5. کمک به ریشه‌های مباحث کلامی و روشن شدن تأثیر علم کلام در تائید و رد گزاره‌های تاریخی.
6. بیان ریشه‌های اعتقادی شیعیان مشرق زمین نسبت به پیامبر -.
7. جلوگیری از توهّمات اسلام‌هراسی در کشورهای غیر مسلمان با معرفی و شناساندن صحیح رسول اکرم - به آنان.

سابقه تحقیق:

این موضوع به شکل مستقل و با این عنوان در جایی دیده نشده، و اساساً تحقیق و بررسی پیرامون مسائلی که شرق شناسان مطرح کرده‌اند، بحثی نوپاست و از آنجایی که بسیاری از آثار آنان به زبان اصلی نوشته شده، به تحقیق درباره‌ی مباحث و آراء و نظریات شرق شناسان توجه چندانی نشده است و مسلمانان به آثار استشراقی و اکنش ویژه‌ای نشان نده‌اند. اگرچه برخی از نویسندگان معاصر همچون «دکتر زرگری نژاد» در کتاب «تاریخ اسلام» و آقای «نقی زاده داوری» در «تصویر خانواده پیامبر در دایره‌ی المعارف اسلامی» تا حدودی و به صورت مختصر به این مباحث پرداخته‌اند، و بیشتر توجه‌شان به نقد آراء مستشرقان منعطف گردیده است؛ اما آنچه پژوهش حاضر را از منابع یاد شده، متمایز می‌کند، ریشه‌یابی نظریات مستشرقان است؛ به این معنا که نگارنده در این رساله بر آن است که آراء و نظریات «گلدزیهر، لامنس و وات» را در مورد شخصیت رسول خدا - ریشه‌یابی نموده و به تأثیرپذیری آنها از منابع دست اول حدیثی اهل تسنن (صحاح سته) و نقد آن بپردازد، از این جهت می‌توان موضوع این پایان‌نامه را منحصر به فرد دانست.

اهداف تحقیق:

همان طور که در بخش اهمیت و فایده بیان شد، هدف نگارنده در این پژوهش، معرفی شخصیت رسول خدا - به افراد غیر مسلمانی است که در خارج از ایران اسلامی، مشتاق مطالعه پیرامون این بزرگ مرد الهی می باشند و با نقد مطالبی که صحاح سته درباره آن سفیر الهی ارائه می دهند، شخصیت واقعی آن حضرت با استفاده از منابع صحیح و معتبر، معرفی خواهد شد. امید است نگارنده در حد بضاعت اندک خود، بتواند از هجمه هایی که علیه آن حضرت صورت می گیرد، جلوگیری نماید.

سؤال اصلی:

میزان و چگونگی تأثیرپذیری «گلدزیهر، لامنس، و وات» در آثاری که در مورد پیامبر اکرم - نگاشته اند، از منابع دسته اول حدیثی اهل تسنن (صحاح سته) چه مقدار بوده است؟

سؤالات فرعی:

1. «گلدزیهر»، «لامنس» و «وات» چگونه شخصیت هایی بوده اند و چه آثاری پیرامون پیامبر اکرم - نگاشته اند؟
2. آثار سه مستشرق برگزیده تا چه میزان مطابق با داده های صحاح سته پیرامون پیامبر - می باشد؟
3. به مطالب صحاح سته پیرامون پیامبر اکرم - که منشاء داده های مستشرقان می باشد، چه نقدهایی می توان وارد نمود؟

چارچوب نظری تحقیق:

با توجه به این که تحقیق حاضر تحقیقی اکتشافی است از این رو از چهارچوب مفهومی خاص بی نیاز است.

فرضیه‌های تحقیق:

به اعتقاد نگارنده یکی از موارد مؤثر در آراء و نظریات تند مستشرقان برگزیده در مورد صحاح سته پیرامون پیامبر اکرم - ، مطالعه و بهره‌گیری از منابع دست اول حدیثی اهل تسنن (صحاح سته) می‌باشد.

روش انجام تحقیق:

نوع روش پژوهش: همبستگی - علی.
روش گردآوری اطلاعات: کتابخانه‌ای - رایانه‌ای.
ابزار گردآوری اطلاعات: مشاهده - فیش.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

روش نگارنده در این تحقیق، همبستگی - علی بوده که در این روش از طریق مقایسه‌ی مطالب مطرح شده در کتاب‌های مستشرقان منتخب با مطالب صحاح سته در مورد پیامبر اکرم 6، به تأثیر پذیری مستشرقان از مطالب صحاح سته رسیده‌ام - و نقد و بررسی منشأ داده‌های مستشرقان از دیدگاه آیات و روایات صحیح و عقل و قواعد علم کلام می‌باشد زیرا صحاح سته و مخصوصاً صحیح بخاری و مسلم، در بین اهل سنت از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند و نوع روایات این کتابها را قبول دارند لذا بررسی سندی و رجالی درباره این کتابها معنا ندارد.

سازمان دهی تحقیق:

این تحقیق در فصول ذیل سامان یافته است:

فصل اول: کلیات و مفاهیم.

فصل دوم: بررسی آثار سه مستشرق منتخب پیرامون پیامبر اکرم 6 و بیان مطالب آنان درباره‌ی

رسول خدا 6.

فصل سوم: نقد منشاء داده‌های مستشرقان منتخب.

(در این فصل با استفاده از آیات قرآن کریم، روایات، عقل و قواعد علم کلام به نقد و بررسی مطالب

صحاح سته درباره‌ی پیامبر 6 خواهیم پرداخت.)

نکته قابل ذکر این است که با توجه به اینکه فصل سوم را به نقد منشأ داده‌های مستشرقان منتخب

اختصاص داده‌ام، حجم این فصل از دو فصل قبل بیشتر شده است اما از آنجایی که تعدادی از نسبت‌های

مستشرقان منتخب با هم شباهت دارد و یا اندکی اختلاف بین آنها وجود دارد و مجبور بودم برای

برقراری ارتباط بین آنها و مطالب صحاح سته و برای اختصار، در فصل سوم اشاره‌ای به مطالب

مستشرقین نمایم و روایات صحاح سته را که با آن نسبتها همخوانی دارد در ادامه ذکر کنم و به نقد آن

بپردازم. زیرا در غیر این صورت ناگزیر بودم دوباره مطالب مستشرقان را در ضمن دو یا سه فصل، یک به

یک تفکیک و تکرار نمایم و در ادامه آن مطالب صحاح سته را ذکر کنم و به نقد آن بپردازم که این کار

هم موجب تکرار مطالب فصل دوم می‌شد و هم بر حجم رساله می‌افزود از این رو چاره‌ای نداشتم جز

اینکه رساله را به این صورت تنظیم کنم.

خاتمه و نتیجه‌گیری.

مفاهیم تحقیق:

1. صحاح سته.

2. سیره نبوی.

3. شرق شناسی.

1. صحاح سته

مقصود از صحاح سته شش کتاب حدیثی اهل تسنن است^۱ که در تعبیری دقیق تر به آنها کتب سته نیز می گویند که اهل سنت اهتمام ویژه‌ای به این شش کتاب دارند. این شش کتاب عبارتند از: صحیح بخاری، صحیح مسلم، سنن ابو داود، سنن ترمذی، سنن نسائی، سنن ابن ماجه. البته در این بین صحیح بخاری و صحیح مسلم از اعتبار بیشتری برخوردارند به گونه‌ای که آنها را صحیح ترین کتاب بعد از قرآن می دانند.^۲

2. سیره نبوی

واژه «سیره» بر وزن «فَعْلَةٌ» مشتق از کلمه «سیر» است. که به معنای حرکت در روز و شب است^۳ بعضی واژه «سیر» را به معنای حرکت در روی زمین گرفته‌اند^۴ با توجه به معانی «سیر» واژه‌شناسان، معنا و مفهوم «سیره» را نوع حرکت، نوع رفتن، شیوه‌ی جریان داشتن و به عبارت بهتر، نوع و سبک رفتار و شیوه‌ی کردار، و منش دانسته‌اند.^۵ از این رو بسیاری «سیره» را به معنای «طریقه»، «هیئت» و «حالت» دانسته‌اند.^۶

^۱ قاضی نور الله التستری، إحقاق الحق، 1 جلدی، [بی جا]، [بی تا]، ص 211.

^۲ أبو زکریا یحیی بن شرف بن مرّی النووی، شرح النووی علی صحیح مسلم، 18 جلدی، چاپ دوم، بیروت، دار احیاء التراث العربی، 1392 هـ ج 1، ص 14؛ أبو عمرو عثمان بن عبد الرحمن الشهرزوری، مقدمه ابن الصلاح، تحقیق: نور الدین عتر، 1 جلدی، بیروت، دار الفکر المعاصر، 1397 هـ - 1977 م، ص 18؛ أحمد بن علی بن حجر أبو الفضل العسقلانی الشافعی، هدی الساری مقدمه فتح الباری شرح صحیح البخاری، تحقیق: محمد فؤاد عبد الباقي، محب الدین الخطیب، 1 جلدی، بیروت، دار المعرفة، 1379 هـ ص 10؛ ابن الجزری / السخاوی، الغایة فی شرح الهدایة فی علم الروایة، تحقیق: أبو عائش عبد المنعم إبراهيم، 1 جلدی، چاپ اول، قاهره، مکتبه اولاد الشیخ للتراث، 2001 م، ص 77؛ عبد الرحمن بن أبی بکر السیوطی، تدریب الراوی فی شرح تقریب النواوی، تحقیق: عبد الوهاب عبد اللطیف، 2 جلدی، الرياض، مکتبه الرياض الحدیثه، [بی تا]، ج 1، ص 91.

^۳ محمد بن مکرم بن منظور، لسان العرب، 15 جلدی، چاپ اول، بیروت، دار الصادر، [بی تا]، ج 4 ص 389 ذیل واژه‌ی سیر؛ ابی الحسین أحمد بن فارس بن زکریا، معجم مقاییس اللغة، تحقیق: عبد السلام محمد هارون، 6 جلدی، چاپ دوم، بیروت، دار الجیل، 1420 هـ - 1999 م، ج 3، ص 120، ذیل واژه‌ی سیر.

^۴ راغب اصفهانی حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، تحقیق: صفوان عدنان داود، 1 جلدی، چاپ اول، دمشق، بیروت، دار العلم، دار الشامیة، 1412 هـ ص 432، ذیل واژه سار.

^۵ محمد بن مکرم بن منظور، لسان العرب ج 4 ص 389؛ ابی الحسین أحمد بن فارس بن زکریا، معجم مقاییس اللغة، ج 3، صص 120-121.

^۶ فخر الدین طریحی، مجمع البحرین، تحقیق: سید احمد حسینی، 6 جلدی، چاپ سوم، تهران، کتاب فروشی مرتضوی، 1375 ش، ج 3، ص 340، ذیل واژه‌ی سیر.

در این پژوهش مقصود نگارنده از «سیره»، گفتار، رفتار و تقریر پیامبر اکرم 6 می باشد.

3. شرق شناسی

ارائه‌ی تعریفی از «شرق شناسی» به گونه‌ای که همگان آن را بپذیرند، دشوار است. برخی از اندیشمندان معاصر تعاریف پیرامون شرق شناسی را به دو دسته تقسیم می‌کنند:

1. تعاریفی که دیدگاهی کلی و گنگ یا ناقص را از شرق شناسی به دست می‌دهد. در این نوع تعاریف، مستشرق کسی است که به شناخت شرق می‌پردازد و «شرق شناسی» علم پرداختن به شرق است، بی‌اینکه حد و مرزی روشن و دقیق از آن به دست داده شود.

2. دسته‌ی دوم از تعاریف «شرق شناسی»، دیدگاهی روشن‌تر و نزدیک‌تر به روش مرسوم در تعریف علوم را ارائه می‌دهد. در این نوع تعاریف، که از تعدد و تنوع نیز برخوردار است، «شرق شناسی» در بردارنده‌ی هر نوع بررسی درباره‌ی شرق دور، شرق میانه و شرق نزدیک است که در زمینه‌ی عقاید، تاریخ یا اوضاع معاصر شرق و شناخت دانش‌ها و آداب و رسوم مردم خاورزمین صورت گیرد.¹ برخی از دیگر محققان معاصر² نیز استشرق و شرق شناسی را این گونه معنا نموده‌اند:

«استشرق یک اصطلاح یا مفهوم عام است که به گرایش فکری اطلاق می‌گردد، یعنی گروهی که در ارتباط با زندگی فرهنگی شرق، به طور عمومی، و فرهنگ اسلام و عرب، به طور ویژه، تحقیق می‌نمایند. بهترین و جامع‌ترین تعریفی که می‌توان در این زمینه بیان نمود، چنین است: مستشرقان به کسانی گفته می‌شود که در صدد شناخت لغات، فرهنگ، اعتقادات، آداب و رسوم، و عادات مشرق زمین هستند، خواه ملیت آنها غربی و یا غیر غربی باشد و خواه این‌که افرادی که در مشرق زمین زندگی می‌کنند، عرب باشند و یا غیر عرب، و خواه این‌که مربوط به خاور دور باشد و یا خاور نزدیک. و این اوصاف هیچ دخلی در ماهیت استشرق ندارد. البته مسلم است که این کار با اهداف و اغراض خاصی صورت می‌پذیرد.»

در این تحقیق منظور از مستشرقان سه مستشرق زیر است:

1. ایگناس گلدزیهر، خاورشناس مشهور مجارستانی.

¹ . محسن الویری، مطالعات اسلامی در غرب، 1 جلدی، چاپ اول، تهران، سمت، 1381ش، صص 13-14.

² محمد علی رضایی اصفهانی، مبانی نظری مستشرقان در مورد تناقضات قرآن، نرم افزار مجلات تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان،

2. ویلیام مونتگمری وات، خاورشناس انگلیسی.

3. هانری لامنس، خاورشناس بلژیکی.

1. ایگناس گلدزیهر^۱

ایگناس گلدزیهر^۱ در 22 ژوئن 1850 در شهر «اشتول فیستبرگ» مجارستان در یک خانواده‌ی ثروتمند جهود^۲ به دنیا آمد. ماسینون می‌گوید: گلد زیهر در 12 سالگی با نگارش مقاله‌ای درباری نماز و دعا، نبوغ خود را نشان داد. او در «بوداپست» شاگرد «وامبری» و در 1869 که به برلین رفت، شاگرد «رودریگر» بود و رساله‌ی دکترای خود را درباره‌ی یک تفسیر عربی تورات در قرون وسطی، به نام «تنخوم اورشلی» در سال 1870م، زیر نظر «فلیشر» در «لایپزیگ» گذرانید. وی در سال 1871م با کمک «بارون ژوزف التوس» به دانشگاه بوداپست وارد شد و به تدریس زبان‌های عبری و عربی پرداخت و در همان سال به عضویت وابسته و بعد پیوسته آکادمی مجارستان برگزیده شد. گلدزیهر در سال 1872م، به استاد یاری دانشگاه بوداپست برگزیده شد ولی مدتی به درازا نکشید که وزارت فرهنگ مجارستان او را در یک هیئت مطالعاتی به خارج فرستاد و یک سال در «وین» و «لیدن» مشغول بود و بعد به خاور زمین^۳ رفت و از سپتامبر تا آوریل 1873م را در قاهره، سوریه و فلسطین گذرانید. در مدتی که در قاهره بود، توانست به برخی مجالس درس دانشگاه الازهر راه یابد. توجه او از همان هنگام که برای تدریس در دانشگاه بوداپست برگزیده شده بود، به مطالعات عربی به طور عموم و اسلامی به طور خاص روز به روز افزایش می‌یافت تا در میهن خود شهرتی بسزا یافت. گلد زیهر در سال 1894 به استادی زبان‌های سامی برگزیده شد و از آن هنگام دیگر از میهنش و از شهر بوداپست بیرون نرفت، جز برای شرکت در کنگره‌های خاورشناسان یا برای سخنرانی در دانشگاه‌هایی که از وی دعوت می‌کردند. در 1907 به ریاست یکی از بخش‌های آکادمی مجارستان رسید. به گفته‌ی بکر، او به اتفاق «اسنوک هورگرونی» دانش اسلام‌شناسی را پایه‌گذاری می‌کرد. بدوی می‌گوید: دو عامل «گلد زیهر» را به جامعه پیوند می‌داد؛ یکی مجارستانی بودن زاد و بوم او و دیگری اسرائیلی بودن خانواده‌اش، بود. عامل نخستین چنان استوار نبود که «گلد زیهر» را در سیاست خارجی میهنش (مجارستان) شرکت دهد. عامل دوم نیز

¹ . زندگینامه «گلد زیهر» برگرفته از مقدمه کتاب «درسهایی درباره‌ی اسلام، گلد زیهر» است زیرا مترجم کتاب «دکتر علی تقی منزوی» این زندگینامه را بر اساس سه مقاله‌ی «بکر (C.H.becker)، ماسینون (Massynon) و عبد الرحمن بدوی» نگاشته است. علاوه بر اینکه به طور مستقیم به کتاب «المستشرقون» نوشته‌ی «نجیب العقیقی» نیز مراجعه نمودم و مطالب را تطبیق دادم.

² . مقصود از خانواده‌ی «جهود»، خانواده‌ی یهودی است. (نویسنده‌ی رساله).

³ . منظور از «خاور زمین»، قاره‌ی آسیا است. دهخدا در ذیل واژه «خاور زمین» چنین می‌نویسد: خاور زمین [. و ز] (اخ) نواحی شرقی ایران بر حسب روایات قدیم. در اصطلاح امروز نام دیگر قاره‌ی آسیاست که بزرگترین قاره زمین است. به نقل از:

علی اکبر دهخدا، لغت نامه دهخدا، 16 جلدی، زمستان 91، ذیل واژه «خاور زمین»،

(<http://www.loghatnaameh.org/dekhodaworddetail-4deb6f6dbf25422a8b8f98d554e10b3a-fa.html>)

او را به سوی روحیهی اینتر ناسیونالیزم می‌کشانید. ماسینیون می‌گوید: «رزن^۱» و «سنوک^۲» با بررسی کتاب «اساطیر یهودی» به این نتیجه رسیده‌اند که «گلد زیهر» در طرفداری از یهود راه افراط را پیموده است.^۳

از این خاورشناس آثار مختلفی به جا مانده است. در میان آثار وی، کتاب «العقیده و اشریعة» او که به نام «درسهایی درباره‌ی اسلام» به فارسی ترجمه شده است به پیامبر اکرم 6 پرداخته و مطالبی که گلدزیهر در کتابهای دیگرش در مورد رسول اکرم 6 ذکر کرده است همگی بر گرفته از این کتاب می-باشد. لازم به ذکر است که کتاب «درسهایی درباره‌ی اسلام» که ترجمه‌ی دکتر علی نقی منزوی است، از نسخه عربی این کتاب یعنی «العقیده و اشریعة»، کامل‌تر است زیرا چاپ فارسی علاوه بر نسخه فرانسوی با نسخه آلمانی این کتاب نیز مطابقت داده شده و مترجم اضافاتی را که گلد زیهر به شاگردش «فرانس باینگر» داده نیز بدان افزوده است، از این رو بنده در این رساله مطالب را از چاپ فارسی نقل کرده‌ام گرچه مطالب نسخه‌ی عربی را نیز مورد مطالعه قرار داده‌ام.^۴

2. ویلیام مونتگمری وات^۵

نجیب العقیقی می نویسد:

¹ .Rosen

² .Snouck

³ . درسهایی درباره اسلام، ایگناس گلد زیهر، مترجم: علی نقی منزوی، 1 جلدی، چاپ دوم، تهران، کمانگیر، اسفند 1357 ش، صص 37-39 (با دخل و تصرف). برای مطالعه بیشتر: رک: نجیب العقیقی، المستشرقون، 3 جلدی، مصر، دار المعارف، 1965 م، ج 3، صص 906-908.

⁴ . لازم به ذکر است که «گلد زیهر» در کتاب «درسهایی درباره اسلام» بسیار تلاش می‌کند که پیامبر را متأثر از یهود و نصارا معرفی کند. چه بسا سر آن همان باشد که «رزن» و «سنوک» به آن اشاره کردند.

⁵ . پس از مراجعه به کتابهای متعدد همچون (دکتر یحیی مراد، معجم أسماء المستشرقین، بیروت، دار الکتب العلمیة، سال 2011 م؛ گروه مؤلفان و مترجمان) به سرپرستی پرویز مشکین نژاد، فرهنگ خاور شناسان، چاپ اول، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تابستان 76 (این کتاب تکمیل نشده و نام مستشرقین را تا حرف زاء دارد)، عبد الرحمن بدوی، فرهنگ کامل خاورشنان، مترجم: شکر اله خاکنند، تحقیق مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، سال 1375 ش؛ ابو القاسم سحاب، فرهنگ خاورشناسان در شرح حال و خدمات دانشمندان ایرن شناس و مستشرقین، 1 جلدی، چاپ اول، تهران، شرکت طبع کتاب، تیرماه 1317 ش)، شرح حالی برای وات نیافتیم، از این رو ناگزیر شدم برای بیان زندگینامه «وات»، به مطالب اندکی که در کتاب (نجیب العقیقی، المستشرقون، 3 جلدی، مصر، دار المعارف، سال 1965، ج 2، ص 554. و ج 2، ص 132، سال 2006 - همان انتشارات-)، آمده است، اکتفا نمایم و برای مطالب بیشتر از مقاله مهدی فرمانیان که در سایت دانشگاه ادیان و مذاهب منتشر شده بود، بهره بردم که در ادامه آدرس کامل آن می‌آید.

مونتگمری وات رئیس دانشکده مطالعات عربی در دانشگاه ادینبورگ بود. آثار او به شرح زیر است:

عوامل انتشار الإسلام (الفصول الإسلامية 1955).

محمد فی مکة (لندن 1958).

الإسلام و الجماعة الموحدة (1961).¹

وی در جای دیگر کتابش که در سال 2006 میلادی به چاپ رسیده، کتابهای زیر را نیز جزء آثار «وات» می شمرد:

اللغة العربية (صحيفة الجمعية الأمريكية الشرقية 46، 1926).

تاریخ الجزيرة العربية (47، 1927).

الجدل الديني (عالم الإسلام).

تاریخ اسبانيا الإسلامية بمعاونة كاكيا (جامعة ادنبرا، 1965).

نجیب العقیقی در ادامه می گوید: «و یشرف علی کتاب بعنوان : الإسلام»² «کتابی با عنوان «الإسلام» با اشراف «وات» و زیر نظر وی نگاشته شد.»

یکی از پژوهشگران معاصر در مقاله خود با عنوان «مونتگمری وات کشیش پیامبر شناس»، در شرح زندگانی وی چنین می نویسد:

ویلیام مونتگمری وات « در 14 مارس 1909 میلادی در کرس در شمال انگلستان (اسکاتلند) متولد شد. در چهارده ماهگی پدرش را که کشیش پروتستان بود، از دست داد. مرگ پدر تأثیر عمیقی بر آینده وی گذاشت و او در نتیجه آن، زندگی سختی را گذراند. تحصیلات دانشگاهی اش را در دهه 1930 میلادی در رشته ادبیات یونانی در دانشگاه ادینبورگ شروع کرد و در فلسفه اخلاق ادامه داد. وی در کالج جرج واتسون و دانشگاه آکسفورد به تحصیل پرداخت و در طول شش سال، سه درجه دانشگاهی را کسب کرد. گویا پایان نامه کارشناسی ارشدش درباره کانت بوده است. در سال 1934 میلادی، در آلمان با دانش فلسفه آشنا شد و ظهور نازیسم را به چشم خود دید.

¹ . نجیب العقیقی، المستشرقون، 3 جلدی، مصر، دار المعارف، 1965م، ج2، ص 554.

² . همان، 2006م، ج2، ص132.

در سال 1937 میلادی بر اثر حادثه ای اسلام را کشف کرد. بر حسب اتفاق، مستأجر منزل مونتگمری وات در این سال دانشجویی مسلمان و پاکستانی از فرقه احمدیه (قادیانیه) بود. وات در این زمینه می گوید: «این نقطه شروع آشنایی من با اسلام بود؛ اسلامی که شدیداً از آن نا آگاه بودم.» چگونگی زندگی یک انسان با آداب و رسوم قدیمی (دانشجوی مسلمان) در دوران مدرنیته، وات را چنان تکان داد که به اسقف کلیسای انگلیکن بیت المقدس (وابسته به کلیسای پروتستان انگلیس)، که در حکم پدرش بود، نامه نوشت و از او راهنمایی خواست. اسقف نیز به او پیشنهاد کرد که به اورشلیم بیاید تا بتواند بهتر درباره رویکرد عقلانی اسلام مطالعه کند.

در سال 1965 میلادی کتابی منتشر شد که تأثیر فراوانی بر مونتگمری وات گذاشت. در سال 1998 دکترای افتخاری دانشگاه کراچی پاکستان را گرفت. وی از جامعه ایونا، لقب افتخاری «آخرین شرق شناس» را دریافت کرد و در سال 2006 نیز در فهرست برگزیدگان ششمین همایش جهانی چهره های ماندگار ایران قرار گرفت؛ اما اجل به او مهلت نداد و در بیست و چهارم اکتبر 2006 مصادف با دوم آبان 1385 شمسی درگذشت.

او اگرچه آثار بسیاری پیرامون تاریخ و عقاید مسلمانان نوشت، اولین و آخرین کتابش درباره مسیحیت بود و سال ها در سمت کشیش پروتستان خدمت کرد؛ با این همه هیچ گاه از گفت و گو میان مسیحیان و مسلمانان دست نکشید و یکی از طرفداران دیالوگ بود. او به مسلمانان نصیحت می کرد که اگر می خواهید در ساختن این دنیا سهم باشید، باید جنبه های دنیوی یا غیر روحانی فرهنگ جهانی در حال ظهور را بپذیرید. به نظر وی، اگر مسلمانان مایلند تا سهم کاملی در حیات سیاسی دنیا داشته باشند، باید دست از انحصارگرایی و بنیادگرایی بردارند.

مونتگمری وات در طول شصت سال کار علمی خویش (1937-2006) به غیر از تدریس، بیش از سی کتاب و ده ها مقاله درباره اسلام و تاریخ آن و نیز روابط مسیحیان و مسلمانان نوشت.¹

¹ . اقتباس از مقاله‌ی مهدی فرمانیان در سایت دانشگاه ادیان و مذاهب، به آدرس:

محمد مهدی فرمانیان، مونتگمری وات کشیش پیامبر شناس، مونتگمری وات، <http://www.urd.ac.ir/diploma.php?diplomaid=123>). سایت دانشگاه ادیان و مذاهب تاریخی برای این مقاله ثبت نکرده است از این رو بنده لینک مستقیم مقاله را در آدرس آوردم. لازم به ذکر است که پیرامون روش شناسی وات مقاله‌ای به آدرس زیر موجود است که برای مطالعه بیشتر پیرامون «وات» مفید است: خانم هیا العتیبی، تقریر موجز عن المستشرق مونتجمری وات، اشراف: د. خالد القاسم، مونتجمری وات، <http://faculty.ksu.edu.sa/alkassem/Documents/Forms/AllItems.aspx> این مقاله در تاریخ 2011/7/1، در این سایت

قرار داده شده است.

آثار او در مورد پیامبر 6 سه کتاب محمد فی مکة، محمد فی المدینة و محمد پیامبر و سیاستمدار می باشد. وی در میان صحاح سته به صحیح بخاری و مسلم اهتمام ویژه دارد چنانچه در مقدمه کتاب محمد فی مکة همین مطلب را بیان می دارد.¹

3. هانری لامنس:

وی در سال 1862 م در بلژیک متولد شد ولی در اصل فرانسوی است. در سال 1878 در سن 16 سالگی به جرگه کشیشان پیوست. وی از اولین کسانی است که از دانشگاه «قدیس یوسف» در بیروت فارغ التحصیل شد یعنی زمانی که تحصیلش در رشته ادبیات عرب به اتمام رسید. کتاب «فرائد اللغة فی الفروق» اولین نتیجه و حاصل لامنس بود که باعث شد علما شهادت به اطلاعات گسترده و دقت و قدرت اجتهاد وی، شهادت دهند. وی از سال 1891 تا 1897 به شرق و غرب سفر نمود و علم عقاید و خدانشناسی را در انگلیس تدریس کرد. وی در بیروت مدیریت کارهای تبشیری (تبلیغات مسیحیت) را به عهده گرفت و در «لوفان» و «فیینا» و «رومه» تدریس نمود تا اینکه در دانشگاه «قدیس یوسف» مستقر شد (استخدام شد) و تدریس شرق شناسی به او واگذار شد و او این کار را زیر نظر خود گرفت. لامنس هفده بار کتاب «الأغانی» را خواند و پیرامون آن می نوشت تا اینکه در این زمینه مطالب زیادی نوشت، بعضی او را به خاطر این نوشته ها حجت زمانه خویش خواندند و بعضی دیگر نیز او را انکار نمودند و او را به تکبر و گوشه گیری متهم ساختند. لامنس در 75 سالگی در سال 1937 از دنیا رفت. آثار وی پیرامون سیره نبوی و مطالب مربوط به آن عبارتند از:

مهد الإسلام.

سن محمد و تاریخ السیره

إخلاص محمد

فاطمة و بنات محمد

¹ . مونتگمری وات، محمد 6 فی مکة، مترجم: عبد الرحمن عبد الله شیخ حسین عیسی، اشراف: ا. د. سمیر سرحان، 1 جلدی، قاهره، الهیئة المصریة العامة للکتب، 2002م، ص 42، مقدمه مؤلف. (کما یجدر بنا أن نذكر أيضا مجموعات الأحادیث (أو الروایات المختلفة لأقوال و أفعال محمد (علیه الصلاة و السلام))، مثل صحیح البخاری و مسلم و مسند أحمد بن حنبل، فان هذه الکتب تحتوی مادة تهمة المهتم بالتاریخ بالرغم من أن اهتمام جماعی الأحادیث الانف ذکرهم کان فقیها بالمقام الأول). البته همانطور که در این عبارت آمده، «وات» در کنار «صحیح بخاری و صحیح مسلم»، به کتاب «مسند احمد» نیز توجه ویژه دارد ولی از آنجایی که «مسند احمد» از قلمرو رساله بنده خارج است، در متن بالا نامی از «مسند احمد» نیاورده ام.

مکة قبیل الهجرة .

خصائص محمد بحسب القرآن

فتیان ترکیا و کنز قبر محمد

هل یعقد مجمع الدولی للإسلام¹.

لازم به ذکر است که بنده علی رغم تلاش بسیار زیاد و رایزنی فراوان با کتابخانه‌های مختلف در « قم و تهران » ، موفق نشدم هیچ‌کدام از ترجمه‌های عربی یا فارسی کتابهای لامنس را پیدا کنم. البته « وات » در یک مورد در پاورقی به دو کتاب « لامنس » آدرس داده که بنده ذکر کرده‌ام. در ضمن متن یکی از ایمیل‌های کتابخانه‌ی ملی ایران را که در پاسخ به بنده در مورد کتابهای لامنس، برایم ارسال کرده‌اند در اینجا تقدیم می‌کنم.

---

¹ . نجیب العقیقی، ج 3 ، صص 1068 - 1070.

پاسخ مرجع مجازی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران - کد پیگیری 3639

This message contains blocked images.

پژوهشگر عزیز اکبر روستاییپرسش شما به شرح زیر دریافت شد :
پرسش از : متخصص اسناد
شماره تلفن همراه : 09127544236
پست الکترونیکی : rosta110@yahoo.com
سطح تحصیلات : کارشناسی ارشد تاریخ اسلام
کشور محل اقامت : جمهوری اسلامی ایران
زبان منابع مورد درخواست : -فارسی -عربی
نوع منابع درخواستی :
منابعی که قبلاً مراجعه کرده و پاسخ خود را نیافته اید : -وب سایت سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران -فهرست کتابخانه های دیگر -اینترنت
متن پرسش : سلام برای پایان نامه به دنبال سه کتاب از هنری لامنس به نام های: 1- آیا محمد امین بود (هل کان محمد صادقاً) 2- گهواره اسلام، عربستان غربی در سپیده دم هجرت (مهد الاسلام) 3- فاطمه و دختران محمد(ص) هستیم. فارسی یا عربی باشد فرقی نمی کند.
توضیحات : از کتابخانه های مجلس و مرکز پژوهش ادیان پیگیری کردم اما پیدا نشد.

پاسخ ارائه شده توسط کارشناسان مرجع مجازی:
با سلام
بر اساس جستجوهای انجام شده در کتابشناسی ملی ایران اطلاعاتی از کتاب های مورد نظر یافت نشد.
ضمن آرزوی موفقیت منتظر منتظر مراجعه بعدی شما هستیم
با احترام
کتابدار مرجع مجازی کتابخانه ملی

همچنین با وارد نمودن کد پیگیری در آدرس زیر می توانید پاسخ خود را مشاهده و در نظرسنجی مرجع مجازی در رابطه با نحوه پاسخگویی شرکت نمایید:
<http://ask.nlai.ir/Questioncode.aspx>

همان طور که در ایمیل کتابخانه ملی آمده بود، بنده علاوه بر کتابخانه ملی از کتابخانه مجلس و مرکز ادیان نیز در این زمینه پیگیری نمودم ولی کتاب های مورد نظر یافت نشد. علاوه بر اینکه از کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و کتابخانه دانشگاه ادیان و مذاهب در قم نیز کتابهای مورد نظر را جویا شدم ولی متأسفانه آنها را نیافتیم.

